

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΟΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Λ. ΠΙΕΡΡΗΣ

ΚΥΚΛΟΣ ΚΕ'
ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2011 - 2012

ΑΝΘΡΩΠΟΓΟΝΙΑ
Φυσική Ιστορία του Ανθρώπου
Ή
Ανθρώπινη Φύση και Ανέλιξη
(από τις Δυναμικές Πρωταρχές
μέχρι την Ακμή της Τελειότητας)

28ο Σεμινάριο

Το Σεμινάριο

Το 28ο τακτικό Σεμινάριο του φετινού ΚΕ' Κύκλου θα πραγματοποιηθεί την Πέμπτη 5 Ιουλίου του Σωτήριου και Αναγεννητικού έτους 2012 της Δημιουργικής Καταστροφής, στις 8.30 το βράδυ. Είναι το ενδέκατο του Δ' και τελευταίου μέρους του Κύκλου της Ανθρωπογονίας, του μέρους όπου ασχολούμαστε ειδικότερα με την γέννηση και την εξέλιξη της φιλοσοφικής σκέψης τον 6ο και 5ο αιώνα π. Χ.

Το Σεμινάριο αυτό είναι το τελευταίο ανηγγελμένο του όλου Κύκλου κατά το αρχικό πρόγραμμα. Οι εξελίξεις στην βαρυνδαίμονα Ελλάδα μας έκαναν όμως, ως οφείλαμε, να

τροποποιήσουμε την πορεία μας, ώστε να συμπεριλάβουμε την εφαρμογή των θεωριών που αναπτύσσουμε στην ζωντανή πράξη. Αυτό προκάλεσε καθυστέρηση στην εκτέλεση του Προγράμματος, την οποία θα θεραπεύσουμε εν μέρει με την προσθήκη δύο ακόμη Σεμιναρίων τις επόμενες Πέμπτες εκτός σειράς.

Αυτήν την Πέμπτη θα συγκεφαλαιώσουμε τι κερδίσαμε από τις συστηματικές παρεκβάσεις μας, κέρδος βαθειάς κατανόησης και πρόβλεψης.

Αλλά και θα εμβαθύνουμε σε ένα κομβικό σημείο της Ανάδυσης του Λόγου κατ' αυτήν την πρώτιστη αρχή του: στον Λόγο περί Αρχών και Πρώτης Αρχής, όπως διαρθρώθηκε στο Ιωνικό Τρίγωνο Μίλητος – Σάμος – Έφεσος. Εκεί η φιλοσοφία εξέθρε (ξεπήδησε, ξεπετάχτηκε ως αλλόμενο σπερματικό ύδωρ) πλήρης εν ισχύι, Αθηνά εκ Διός κεφαλής, τελεία κατά τα θεμελιώδη, οίον και η Ομηρική ποίηση εξ αρχής ανεφάνη κατά το Πλατωνικό «εξαίφνης» τελεία και αρχετυπική Επική τέχνη.

Ο τίτλος του Σεμιναρίου θα είναι:

Η Αρχή του Όντος: Λόγος περί Πρώτων Αρχών στην Πρώιμη Ιωνική Φιλοσοφία.

Ο άνθρωπος βρίσκεται μέσα στην πραγματικότητα. Ανακαλύπτει τον εαυτό του μέσα στον κόσμο. Το εν-τω-κόσμω-είναι του ανθρώπου είναι η θεμελιώδης κατηγορία της ύπαρξης του φυσικού ανθρώπου. Υπάρχω σημαίνει είμαι μέρος του Κοσμικού όλου.

Ο Έλληνας βιώνει τη φυσική πραγματικότητα ως «Κόσμο», ως «Διακόσμηση», ως διατεταγμένο όλο, ως εναρμόνια ολότητα, ήτοι ενότητα διαφοροποιημένων αλληλοσυμπεπλεγμένων μερών, μελών, στοιχείων, εν γένει συνιστωσών, συνυφιστάμενων σε συνάρτηση αρμονίας. Το Κάλλος είναι η βασική κατηγορία ύπαρξης του Ελληνισμού. Το εν-τω-κόσμω-είναι του ανθρώπου για τον Έλληνα είναι το εν-τω-κάλλει-είναι. Ο άνθρωπος ουσιώνεται κατά μορφήν εν κάλλει της αρμονίας της ιδιάζουσας ταυτότητάς του.

Ο Κόσμος ως Κάλλος αποκαλύπτει το Είναι ως τελειότητα και αποκαλύπτεται στον Ελληνισμό ως αναγκαίως ευσταθές καλώς διατεταγμένον όλον. Τρεις όροι ύπαρξης περατώνουν τον Κόσμο:

- 1) αρμονική ενότητα πολλαπλότητας, ολότητα, εν εκ πολλών.
- 2) σταθερότης στη μεταβλητότητα, τάξη του όντος και ρυθμός του γίγνεσθαι.
- 3) αναγκαιότητα της μορφής του όντος (ως εναρμόνιας δομής στον χώρο και τον χρόνο) πέρα από την ενδεχομενικότητα των μερικών όντων (το ατομικό ον ενδέχεται να είναι και να μην είναι απολύτως (υφιστάμενον ή μη υφιστάμενον) και σχετικά προς τούτο ή εκείνο το

ιδίωμα του όντος, αλλά η κοσμική τάξη και ο κοσμικός ρυθμός είναι αναγκαία δεδομένα και δεν δύναται να μην είναι).

Η Φιλοσοφία γεννάται με το ερώτημα του Γιατί οι όροι ύπαρξης του φυσικού όντος πληρούνται. Η ανάδυση του Λόγου σηματοδοτεί τη θέση του προβλήματος της πρώτης Αρχής. Πρώτη Αρχή είναι η αιτία που δίνει τον λόγο ύπαρξης ενός δεδομένου χωρίς η ίδια να χρειάζεται λόγο ύπαρξης. Είναι η τελική απάντηση στο Γιατί της ύπαρξης που η θέση της αποκλείει τη θέση-εν-ερωτήματι της ίδιας.

Η πρώτη αρχή είναι οντολογικά αναγκαία. Χωρίς αυτήν η αλυσίδα των αιτιών δεν θα επεραίνετο και άρα το προς εξήγηση δεδομένο θα εστερείτο λόγου ύπαρξης αναρτώμενο εκ μιας απείρου πρόβασης προς αίτια αιτιών. Χωρίς σημείο σταθερής ανάρτησης η αλυσίδα των αιτιών θα κατέρρεε και με αυτήν τα εμπειρικά δεδομένα της κοσμικής ύπαρξης. Η πρώτη αρχή ίσθησι την αναγωγή στο άπειρο των λόγων ύπαρξης. Η *reductio ad infinitum* αποτελεί απόδειξη οντολογικής αδυνατότητας, γιατί στερεί το δεδομένο από οντολογική θεμελίωση, και συνεπώς από αποχρώντα λόγο ύπαρξης.

Η Φιλοσοφία γεννήθηκε ως αναζήτηση της πρώτης αρχής του Κόσμου, πρώτιστης αιτίας της φυσικής ύπαρξης. Ο Λόγος, άμα τη αναδύσει του, διατύπωσε το βασικό πρόβλημα της «φύσης» της ύπαρξης με τους διαχρονικούς και καθολικούς όρους αναφοράς του.

Η ύπαρξη είναι ο Κόσμος. Ο Κόσμος είναι «Κόσμος», κάλλος, γιατί πληροί τους τρεις προαναφερθέντες όρους του Είναι ως Κόσμου. Από το άλλο μέρος το Είναι του Κόσμου, ως δεδομένο, δεν είναι το απόλυτο και έσχατο δεδομένο, αλλά χρειάζεται οντολογική εξήγηση και αιτιολόγηση. Η οντολογική εξήγηση εξηγεί ταυτόχρονα το Είναι και το νόημα του δεδομένου, γιατί το νοείν ταυτίζεται προς το είναι: σημασία και γεγονός συμπίπτουν. Το νόημα του όντος είναι η τάξη του, η αρμονία του. Η οντολογική αιτία δίνει την πλήρη εξήγηση του δεδομένου: στην αιτία εμπερικλείεται η ύπαρξη και το νόημα του αποτελέσματος.

Ο άμεσος λόγος της ύπαρξης είναι η μορφή του όντος. Κάτι είναι (υπάρχει) με το να είναι κάτι, με το να είναι εν τι, κάτι ορισμένο, ένα κάτι, αυτό και όχι άλλο. Η ταυτότητα του όντος είναι η ουσία του, αυτή είναι ταυτοχρόνως και η ετερότητα από όλα τα άλλα, από όλες τις άλλες μορφές του Είναι. Το Είναι είναι μορφή. Η ουσία προηγείται της ύπαρξης, το εν προηγείται (οντολογικά) του όντος, το είναι έπεται από το εν είναι.

Η ουσία είναι ο άμεσος και εσωτερικός λόγος του όντος, είναι η εσωτερική αιτία του.

Ακριβέστερα είναι η προσεχής εξωτερική αιτία που προβάλλεται ως ενύπαρκτη υποστασιοποιώντας έτσι το ον. Γιατί το ον δεν υφίσταται παρά ως συγκεκριμένο μερικό «τι», ως ειδικό ουσιώδες «τι», ως γενικό κατηγορικό «τι», ως ον εν, ως εν. Έχω αναλύσει μέχρι τινός το ακανθώδες ζήτημα, κυρίως εν αναφορά προς τον Παρμενίδη, χρήζει όμως μεγαλύτερης εμβάθυνσης.

Πάντως η ουσία είναι η πρώτη μεταφυσική κατηγορία του κλασσικού φιλοσοφικού λόγου. Και πάλι έχω επανειλημμένα αναλύσει την κατηγορία αυτή στη γενική θεωρία της οντολογίας. Συγχρόνως όμως, ο Λόγος θέτει και τη δεύτερη μεταφυσική κατηγορία στη σύλληψη της πραγματικότητας (ταύτιση με αυτήν): τη Φύση. Η Φύση είναι το ον ως προ-ίόν (προ-ίημι, προέρχομαι) εξ αρχής, ως απο-τέλεσμα αιτίας.

Βεβαίως το ον, απολύτως, δεν αρχίζει καθ' οιονδήποτε τρόπο, δεν άρχεται να υπάρχει, δεν εμφανίζεται στην ύπαρξη σε ένα δεδομένο σημείο και στιγμή. Αλλά η εμπειρία του κόσμου, του εν-τω-κόσμου-είναι, είναι βίωμα της φυσικής ύπαρξης, ύπαρξης που «φύεται», που γίνεται, που γεννάται, που αρχίζει να υπάρχει, συνεχίζει και, αναγκάως, τελεινά. Το φυσικό ον είναι προ-ίόν κατά τη μερικότητά του, αλλά η ουσία του καθ' εαυτή δεν γεννάται,

δεν προ-έρχεται, δεν απο-τελείται εξ αιτίας (ως αποτέλεσμα αιτίας). Η τελειότητα της ουσίας του μερικού όντος είναι η υπεσχημένη αιωνιότητά του.

Ο άνθρωπος ανακαλύπτει εαυτόν εν τω κόσμω. Τίθεται με αυτήν την αποκάλυψη το ερώτημα του εν-τω-κόσμω-είναι, το ερώτημα του φυσικού όντος, του «φυομένου» όντος, του προ-ιόντος όντος εκ προ-όντος. Η κατηγορία της «φύσης» στον Ελληνισμό γεφυρώνει το χρονικά πεπερασμένο του μερικού όντος με την αιδιότητα του όντως όντος. Το εν-τω-κόσμω-είναι είναι απόλυτο και σχετικό ταυτοχρόνως, είναι άχρονο και έγχρονο, είναι αιώνιο και θνητό (ως έχον γένναν). Το Μέγα Ερώτημα της Χριστολογίας τίθεται ήδη με την έναρξη της Ελληνικής Φιλοσοφίας. Πώς το Παρμενίδιο Είναι φανερώνεται ως κοσμικό ον; Πώς η αιτία ενυπάρχει στο αποτέλεσμα; Πώς η αρχή υφίσταται και στο προϊόν εξ αυτής; Ο Λαβύρινθος του αινίγματος της ύπαρξης είναι ακόμη πιο δαιδαλώδης. Με τον Πλάτωνα αρχίζει η δεύτερη μεγάλη περίοδος της αρχαίας φιλοσοφίας. Και με τον Πλάτωνα εισάγεται περιπλοκή δευτέρας τάξεως επί της προμνημονευθείσης. Διότι όχι μόνον η φυσική τάξις της κοσμικής ύπαρξης προϋποθέτει «φύσιν» και υποστατική έναρξη του εν-τω-κόσμω-όντος, αλλά και η ίδια η αΐδια πλοκή των ουσιών εμφανίζει σχέσεις αιτίας και αποτελέσματος, αρχής και προϊόντος – όχι χρονολογικής διαδοχής αυτήν τη φορά αλλά οντολογικής συνεπαγωγής. Ο άνθρωπος φέρ' ειπείν ως ουσιώδες είδος προϋποθέτει το ζών ως ουσιώδες γένος, και αντιστρόφως η ζωότης είναι οντολογική προϋπόθεση, και άρα αρχή και αιτία, για την ανθρωπότητα. Ο Κόσμος των Ιδεών δηλαδή διαρθρώνεται κατά σχέσεις συνεξάρτησης όπως και ο αισθητός κόσμος του φυσικού είναι, αν και στην πρώτη περίπτωση ο χρόνος δεν υπεισέρχεται στους άχρονους και αΐδιους οντολογικούς συσχετισμούς. Όμως η αρχή έχει εφαρμογή και στα δυο «Σύμπαντα» της πραγματικότητας.

Μένουμε όμως προς το παρόν (προσέξτε την εισαγωγή του χρόνου, «προς το παρόν», στην άχρονη λογική ανάλυση) στην αρχή της φιλοσοφικής σκέψης, αρχή χρονολογική και αρχή οντολογική. Στη χρονική αρχή της λοιπόν η φιλοσοφία θέτει το ερώτημα περί της αρχής του όντος. Η άμεση εμπειρία μαρτυρεί την εναρκτικότητα των φυσικών όντων του Κόσμου τούτου. Αλλά το ερώτημα αναφέρεται στην εναρκτικότητα του όντος εν γένει. Ποια είναι η οντολογική αρχή του όντος;

Το ερώτημα ορίζει την Ελληνική Φιλοσοφία. Κάθε φάση της οργανικής εξέλιξής της το θέτει υπό διάφορο μορφή αλλά μια Uniform διήκει δι' όλων αυτών των αλληλοσυνδεδεμένων μεταμορφώσεων. Στην πρώτη φάση, το ερώτημα έχει τη μορφή που ορίζει τη Φιλοσοφία ως Φυσιολογία. Ο λόγος περί φύσεως συνδέει την απαίτηση για ουσιολογία με αυτήν για αρχολογία πληρουμένης και της τριπλής συνθήκης που προανέφερα, ενότητας – σταθερότητας – αναγκαιότητας, συνθήκης η οποία διαρθρώνει το συστατικό του Ελληνισμού βίωμα της ύπαρξης ως κάλλους. Ποια είναι η ουσία των όντων και του όντος ως όντος. Ποια είναι η αρχή των όντων και του όντος ως όντος. Ποια είναι η ουσία και η αρχή του όντος δεδομένης της τριπλής συνθήκης της κοσμικής ύπαρξης. Η αρχή κάθε επιστήμης έχει ταυτοχρόνως τεθεί. Η φιλοσοφία είναι η αρχή κάθε επιστήμης.

Η αρχή, ανάπτυξη και ακμή της κλασικής φιλοσοφικής σκέψης έχει την τελεολογική (όχι μηχανιστική) αναγκαιότητα μιας οργανικής ολότητας. Η πρώτη απάντηση στο ερώτημα της αρχής, που ετέθη ευθύς εξ αρχής, έλαβε χώρα στη Μίλητο και χρόνο στην αρχή του γονιμότητος του αιώνα π.Χ., τον αιώνα της Δημιουργικής Κρίσης του Ελληνισμού. Και η απάντηση σε ένα ορθώς τεθημένο ερώτημα ήταν απλή στη θεμελιώδη δομή της. Κατά τον Θαλή ουσία και αρχή των κοσμικών όντων είναι το ύδωρ. Έτσι, με μία κίνηση, ταυτοχρόνως ικανοποιείται και η τριπλή συνθήκη. Ο κόσμος έχει ενότητα, γιατί μια και η αυτή είναι η

ουσία του: η φύση είναι ύδωρ εξ ύδατος. Ο κόσμος έχει τάξη, γιατί μια και η αυτή είναι η αρχή του: η δομή των προ-όντων ανάγεται στην κοινή αιτία τους. Ο κόσμος έχει αναγκαιότητα, γιατί μια είναι η αρχή και ουσία του, και δεν υπάρχει άλλο τι που θα μπορούσε να διαταράξει τον νόμο της ενέργειάς της. Η ουσία εμποδίζει δε την αυθαιρεσία της αρχής και αιτίας, καταργεί αυτήν τη δυνατότητά της. Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του Μονισμού διατρανώνονται με αυτήν την μεγαλόπρεπα απλή λύση του αινίγματος του Κόσμου.

Δυο είναι οι βασικές αντι-θέσεις που ελλόγως φύονται επί της θέσης του Θαλή. Η πρώτη επισημαίνει κάποια γενικότητα στην εκπλήρωση της τριπλής συνθήκης. Ο νους επιζητεί να νοήσει την ειδικώς ισχύουσα τάξη και ρυθμό του κοσμικού όντος, και ο λόγος χρειάζεται να διαρθρώσει πώς η αρχή και αιτία εξηγεί οντολογικά την ειδική αυτή τάξη και ρυθμό της φύσης: η ειδική γέννα (φύση) πρέπει να αιτιολογεί τον ειδικό οργανισμό (φύση). Θα δούμε αμέσως μετά πώς αυτό το έλλειμμα οδηγεί αναπόδραστα στη δεύτερη Μιλήσια θέση του Αναξίμανδρου. Αλλά πρώτα να θεωρήσουμε την άλλη αντίθεση στην θέση του Θαλή, το κριτικό ερώτημα που είναι οντολογική απορία: γιατί το Ύδωρ;

[Δείτε επ' αυτού τη μελέτη μου «First Principles and the Beginning of Philosophy» στο site του Ινστιτούτου, section “Research Projects”, κατηγορία “The Emergence of Reason from the Spirit of Mystery”].

Η νόηση του ερωτήματος αυτού καθιστά αφ' εαυτής ατελή τη Θαλήσια θέση. Γιατί αν η προσβαλλόμενη πρώτη αρχή ελλόγως απογεννά ερώτημα για τη δική της αρχή, τότε δεν είναι πρώτη αρχή. Η πρώτη αρχή σταματά τελεσίδικα την άνοδο προς την οντολογική αιτία των όντων.

Βέβαια ο Θαλής είχε προ αυτού τρεις στηρικτικές ομάδες λόγων. Μια ήταν η διαδεδομένη έμφαση σε υδάτινες κοσμογονικές αρχές στο πεδίο της Μεσανατολικής θρησκευτικότητας (Αιγυπτιακή ανάδυση του πρωτόγονου Λόφου από την αρχέγονη θάλασσα, Βαβυλωνιακή ανεπτυγμένη υδατολογία απαρχών, τα προ της Δημιουργίας ύδατα της Βίβλου, Φοινικική θρησκευσιολογία). Ακόμη και στον Ελληνικό χώρο, πανάρχαια και ισχυρή, αν και «μη-κανονική», απαντώμενη πάντως όμως ήδη στην Ιλιάδα, ήταν η παράδοση ότι η αρχή των πάντων είναι από τον Ωκεανό και την Τηθύ μάλλον παρά από τον Ουρανό και τη Γη. Η σημασία της θαλάσσιας Θέτιδος (Θέτις ~ Τηθύς ~ τίθημι) συναρτάται προς την ίδια ροπή. [Δείτε σχετικά και αναλυτικά την πραγματεία μου «Ο Μονισμός του σκότους και ο Δυισμός Πέρατος και Απείρου», από το βιβλίο μου «Περί Τέλους», (και την εκδοχή στα Αγγλικά “The Monism of Darkness and the Dualism of Limit and indeterminacy”) στο site του Ινστιτούτου, ίδιο τμήμα και κατηγορία ως ανωτέρω].

Δεύτερη ομάδα μαρτύρησης αληθείας για την Θαλήτειο θέση είναι οι εμπειρικές διαπιστώσεις που συνοψίζει ο Αριστοτέλης. Η γένεση και διατήρηση εν ζωή των ζώων και φυτών συναρτάται καίρια προς την υγρότητα. Ειδικά στη «φύση» των ζώων ο σπερματικός χαρακτήρας και η σύλληψη, όπως και η τροφή, συνίστανται στην ουσία και δράση της υγρότητας.

Αναλύει ο Αριστοτέλης (Μεταφυσικά, Α 983b19 sqq. = DK11 A12): ἄλλὰ Θαλῆς μὲν ὁ τῆς τοιαύτης ἀρχηγὸς φιλοσοφίας ὕδωρ εἶναι φησι [δηλ. την ἀρχήν] (διὸ καὶ τὴν γῆν ἐφ' ὕδατος ἀπεφαίνετο εἶναι), λαβὼν ἴσως τὴν ὑπόληψιν ταύτην ἐκ τοῦ πάντων ὄραν τὴν τροφὴν ὑγρὰν οὔσαν καὶ αὐτὸ τὸ θερμὸν ἐκ τούτου γιγνόμενον καὶ τούτῳ ζῶν (τὸ δ' ἐξ οὗ γίγνεται, τοῦτ' ἐστὶν ἀρχὴ πάντων), διὰ τε δὴ τοῦτο τὴν ὑπόληψιν λαβὼν ταύτην καὶ διὰ τὸ πάντων τὰ σπέρματα τὴν φύσιν ὑγρὰν ἔχειν· τὸ δ' ὕδωρ ἀρχὴ τῆς φύσεώς ἐστι τοῖς ὑγροῖς. εἰσὶ δὲ τινες οἱ καὶ τοὺς παμπάλαιους καὶ πολὺ πρὸ τῆς νῦν γενέσεως καὶ πρώτους θεολογήσαντας

οὕτως οἰόνται περὶ τῆς φύσεως ὑπολαβεῖν· Ὠκεανὸν τε γὰρ καὶ Τηθύν' ἐποίησαν τῆς γενέσεως πατέρα [Ὅμηρος, Ἰλιάς, Ξ 201] καὶ τὸν ὄρκον τῶν θεῶν ὕδωρ, τὴν καλουμένην ὑπὲρ αὐτῶν Στύγα τῶν ποιητῶν [Ὁ 37 καὶ ἄλλοῦ]· τιμιώτατον μὲν γὰρ τὸ πρεσβύτατον, ὄρκος δὲ τὸ τιμιώτατόν ἐστιν.

Τρίτη και τελεσιουργός επιμαρτύρηση της υγρᾶς αρχῆς των ὅλων είναι ο εναρμονισμός της φυσικῆς ποιότητος του υγροῦ και συμβολικῶν χαρακτηριστικῶν του. Η υγρὰ κατάσταση της ὕλης φαίνεται να αντιστοιχεῖ σε πυκνότητα σύστασης κείμενη μεταξύ της στερεᾶς και της αερίου. Από το ἓνα μέρος η πυκνότητα στα στερεὰ φθάνει στο ἄκρο να αποκρυσταλλώνει μια ανελαστική δομὴ που ὑπὸ πίεση ἢ καταπόνηση ἢ πρόκληση θραύεται παρά ἀλλάζει. Από το ἄλλο η αραιότητα του αἵρα οδηγεῖ στο ἀντίθετο ἄκρο του να χαρακτηρίζεται ἀπὸ υψηλότερη ελαστικότητα, ἔτσι ὥστε να μην προβάλλει ικανὴ ἀντίσταση στην πλαστική πίεση διαμόρφωσης. Με αὐτὸν τον τρόπο ἀδυνατεῖ να ἀναλάβει μορφή. Στο στερεὸ τα μόρια ἔχουν μεγάλη συνοχή σε ανελαστική δομὴ. Στον αἵρα η συνοχή των μορίων είναι μαλακή, συμβατὴ με ἀπόλυτο ελαστικότητα στους συσχετισμούς μεταξύ των. Το υγρὸ ἔχει τέτοιο ἐνδιάμεσο συντελεστή συνοχῆς μεταξύ σκληρότητας και μαλακότητος, ὥστε να μπορεῖ να ρεῦσει.

Η ροὴ είναι το χαρακτηριστικὸ ἰδίωμα του υγροῦ. Και η υψηλὴ του ἀντίσταση στην ἀλλαγὴ της πυκνότητός του (δηλαδὴ της ιδιοταυτοτήτός του) – υψηλότερη και ἀπὸ τα στερεὰ, γιατί το υγρὸ δεν θραύεται ὑπὸ υπερβολικὴ πίεση ὅπως το στερεὸ. Αὐτὴ η ἰδιάζουσα συνοχή των μερῶν του υγροῦ μεταξύ τους, ἀθραυστη ἀλλὰ ευπροσάρμοστη σε κάθε σχῆμα ἀλληλουχίας, θεμελιώνει τὴ δύναμη της ροῆς. Ο συμβολισμός είναι της ζωῆς με την τελεολογικὴ συγκέντρωση δυναμικοῦ και σύγκλιση των ἐνεργειῶν της. Οι ροές είναι τα κανάλια της ζωῆς κάθε φυσικοῦ συστήματος. Τα υγρὰ παρέχουν τὴ ζῶσα κινηματικὴ ἐνὸς συστήματος. Σκεφτεῖτε το αἷμα και το σπέρμα σε ἓναν ὁργανισμό. Το χρῆμα και την πληροφορία/γνώση σε μια οικονομία. Την κοινότητα ἰδεῶν και ἀξιών σε ἓνα πολιτιστικὸ σύστημα. Τις κρίσεις και πολιτικὲς ἐπιλογές των μεγάλων ἀριθμῶν σε μια κοινωνία. Ὅλα τα ζωτικὰ είναι θέματα ροῶν.

Το χαρακτηριστικὸ της ροῆς ὑπάρχει κατὰ ἓναν τρόπο και στον αἵρα. Πρόκειται για τον ἄνεμο. Είναι σημεδιακὸ ὅτι το Πνεῦμα του ἀνέμου φορτώθηκε τόσο ἰσχυρὸ «πνευματικὸ» συμβολισμό. Η ἐπερέχουσα ἰσχύς ἐπίσης του ἀνισχυρότατου ὡς αραιότατου, του ἀνέμου ὅταν πνέει, βρίθκει ἀσφαλῶς συμβολισμού. Ἐτσι η ζῶσα πνοὴ του αἵρα και το πνεῦμα της διανοίας του, τον ὤθησαν ὥστε να καταλάβει τὴ θέση της πρώτης αρχῆς και οὐσίας της κοσμικῆς φύσης ἤδη στον τρίτο της Μιλησιακῆς τριάδας, στον Ἀναξιμένη.

[Για την σημασία της ἐπιλογῆς του ἐνὸς ἢ του ἄλλου στοιχείου ὡς αρχῆς της πραγματικότητας στην ΠροΠλατωνικὴ Φιλοσοφία, δείτε την μελέτη μου «Logos as Ontological Principle of Reality» στο site του Ἰνστιτούτου, τμήμα Research Projects, κατηγορία Logos in Ancient Greek Philosophy and Christianity.]

Εντούτοις η ροὴ του αἵρα φαίνεται να προϋποθέτει και να ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐξωγενὴ δύναμη που δημιουργεῖ τὴ ροπή. Ἐνῶ ἀντιθέτως στο υγρὸ ἀναπτύσσεται ἐυθύς ὡς προκληθεῖ οἰαδῆποτε κατάσταση ἀνομοιογένειας, ἀνισοτροπίας ἢ ἀνισορροπίας σε ἓνα συνεχές. Το υγρὸ ρέπει πρὸς τὴ ροὴ ευκαιρίας δοθείσης ὑπὸ τόσο γενικὲς συνθήκες που είναι μόνιμα χαρακτηριστικά του κοσμικοῦ είναι. Το αἷριο ρέπει πρὸς την ἀκατεύθυντη διάχυση, να καταλάβει τον μέγιστο διατιθέμενο ὄγκο πρὸς πᾶσα κατεύθυνση σε ὅλες τις διαστάσεις. Η συνοχή των μερῶν του είναι μεγάλη, ἀλλὰ και η γενικευμένη ευπροσαρμοστιά τους. Αὐτὸ το χαρακτηριστικὸ της μέγιστης διάχυσης χρησιμοποιήθηκε ἐντούτοις, ἰδίως ἀργότερα στις ὕστερες ἐξελίξεις της ἀρχαϊκῆς φιλοσοφίας (φιλοσοφίας της ἀρχαϊκῆς

περιόδου), ως συμβολισμός του υπέρτατου κράτους του αέρα. Διαπερνά και περιλαμβάνει τα πάντα, το κοσμικό παν. Υπεισέρχεται και διεισδύει στα μύχια της ύπαρξης κάθε φυσικού όντος. Μέγιστο άρα το κράτος της ισχύος του. Θα δούμε τη λογική αυτή να αναπτύσσεται προβαίνοντας του 5ου αιώνα και δολιχοδρομούντος τα ύστερα, όχι χωρίς πρακτικούς και πολιτικούς διαλογισμούς περί της φύσεως της φρονήσεως και των στρατηγικών του *imperiū*. Η λογική αυτή του περιλαμβάνοντος και συνέχοντος κράτους ισχύος εμφανίζεται ήδη στον τρίτο των Μιλησίων, τον Αναξιμένη. “Aetius” I 3, 4 (Diels, *Doxographi Graeci*, 278) = DK13 B2: ‘Αναξιμένης Ευρυστράτου Μιλήσιος ἀρχὴν τῶν ὄντων ἀέρα ἀπεφήνατο· ἐκ γὰρ τούτου πάντα γίγνεσθαι καὶ εἰς αὐτὸν πάλιν ἀναλύεσθαι. οἷόν ηἴ ψυχὴ, φησὶν, ἡ ἡμετέρα· αἴρ οὔσα συγκρατεῖ ἡμᾶς, καὶ ὅλον τὸν κόσμον πνεῦμα καὶ αἴρ περιέχει’ (λέγεται δὲ συνωνύμως αἴρ καὶ πνεῦμα).

Αλλά τώρα πρόκειται η ερμηνεία της πρώτιστης Μιλησιακής τριάδας, επ’ αυτή τη ενάρξει του φιλοσοφείν. Η προβολή του ύδατος, ή και του αέρα, στη θέση και τον ρόλο της αρχής, αιτίας και ουσίας του κοσμικού συστήματος δεν εξηγεί, προσημείωσα, ειδικά αλλά μόνον γενικά την κοσμική τάξη και τον κοσμικό ρυθμό. Οι μεταμορφώσεις της πρώτης αρχής δια «πυκνώσεων και αραιώσεων» σε όλη την πολυμέρεια του αισθητού κόσμου των Φαινομένων, δεν ορίζουν τον κοσμικό νόμο, ποιος ακριβώς είναι, και επομένως δεν εξηγούν την ωρισμένη κανονικότητα του κοσμικού γίγνεσθαι.

[Τον θεμελιώδη ρόλο της πυκνώσης και αραιώσης της πρώτης αρχής και ουσίας του κόσμου στην δημιουργία, δια των μεταμορφώσεων της, της όλης φαντασμαγορίας της φυσικής ύπαρξης emphaticά δηλώνουν οι αρχαίες δοξογραφίες.

Simplicius, In Phys., 24, 26 (Theophrastus, *Physicorum Opiniones*, fr. 2., Diels, *Doxographi graeci*, 476) = DK13 A5: ‘Αναξιμένης δὲ Ευρυστράτου Μιλήσιος, εἰταῖρος γεγονώς

‘Αναξιμάνδρου, μίαν μὲν καὶ αὐτὸς τὴν ὑποκειμένην φύσιν καὶ ἀπειρόν φησιν ὡς περ’ ἐκεῖνος, οὐκ ἀόριστον δὲ ὡς περ’ ἐκεῖνος, ἀλλὰ ὠρισμένην, ἀέρα λέγων αὐτήν· διαφέρειν δὲ μανότητι καὶ πυκνότητι κατὰ τὰς οὐσίας. καὶ ἀραιούμενον μὲν πῦρ γίγνεσθαι, πυκνούμενον δὲ ἄνεμον, εἴτα νέφος, ἔτι δὲ μᾶλλον ὕδωρ, εἴτα γῆν, εἴτα λίθους, τὰ δὲ ἄλλα ἐκ τούτων. κίνησιν δὲ καὶ οὗτος αἰδίων ποιεῖ, δι’ ἣν καὶ τὴν μεταβολὴν γίνεσθαι.

Plutarchus, de primo frigido, 7, 947F = DK13 B1 : ‘ἡ καθάπερ Ἀναξιμένης ὁ παλαιὸς ὤρετο, μήτε τὸ ψυχρὸν ἐν οὐσίᾳ μήτε τὸ θερμὸν ἀπολείπωμεν, ἀλλὰ πάθη κοινὰ τῆς ὕλης ἐπιγιγνόμενα ταῖς μεταβολαῖς· τὸ γὰρ συστελλόμενον αὐτῆς καὶ πυκνούμενον ψυχρὸν εἶναι φησι, τὸ δ’ ἀραιὸν καὶ τὸ χαλαρὸν (οὕτω πως ὀνομάσας καὶ τῷ ῥήματι) θερμὸν.]

Αντιθέτως, στον Αναξιμανδρο από τη Μίλητο συναντάμε τον πρώτο μεγάλο συστηματικό φιλόσοφο. Επιχειρεί μια σύνθεση που προοιδαίνει για εξελίξεις πολύ πέραν της ιστορικής φάσης την οποία αντιπροσωπεύει.

Η πρώτη αρχή δεν μπορεί να είναι τίποτε από αυτά που συναντούμε στην πραγματικότητα της οποίας την πρώτη αρχή αναζητάμε. Η αλληλοσυνάρτηση των όντων του κοσμικού συστήματος τα κάνει όλα ακατάλληλα για τον ρόλο της απόλυτης πρώτης αρχής. Η οντολογική αιτία ενός όλου δεν μπορεί να είναι κάποιο μέρος αυτού του όλου. Το ίδιο και η ουσία του. Το νερό και ο αέρας, όσο ιδιαίτερα φυσικά χαρακτηριστικά και να έχουν βρίθοντα συμβολισμού και κατάλληλα για φυσική και αλληγορική ερμηνεία των φαινομένων, είναι μέρη του φυσικού συστήματος, ακατάλληλα για την αρχή του.

Το ον (έχουμε νοήσει και στερρώς εχόμεθα την ταυτωτικής αυτής νοεράς εποπτείας), είναι ορισμένο. Κάθε ον είναι κάτι, είναι εν τι. Η πρώτη αστράπτουσα ενόραση του Αναξιμανδρου ήταν ότι η αρχή πρέπει επομένως να είναι αόριστη. Έτσι έθεσε το Άπειρο στην αρχή των πάντων-ωρισμένων-περατωμένων. Το Άπειρο είναι το απολύτως απροσδιόριστο κατά τους

οντολογικούς προσδιορισμούς που κάνουν τα όντα να μην είναι μηδέν. Αλλά δεν είναι το Μηδέν, γιατί δεν κάνει την αντιφατική άρνηση του ορισμένου του όντος, αλλά συνιστά τη μήτρα του ορισμένου όντος.

Για να καταλάβουμε σωστά το Αναξιμάνδρειο Άπειρο, χρειάζεται να εννοήσουμε τη δομή του ορισμένου όντος. Το ορισμένο ον καταλαμβάνει μια θέση στο πεδίο απροσδιοριστίας που ορίζεται από δυο αντίθετους πόλους. Π.χ. μια ορισμένη θερμοκρασία ορίζει μια θέση προσδιορισμού στο πεδίο απροσδιοριστίας της θερμοκρασίας, όπως αυτό συγκροτείται από την αντίθεση του θερμού και του ψυχρού.

Το Κοσμικό Σύστημα αποτελείται από ένα πλήθος πεδίων απροσδιοριστίας οριζομένων από ζεύγη αντιθέτων. Μερικά από αυτά τα ζεύγη αντιθέτων είναι βασικά και στοιχειώδη, είναι θεμελιακά στοιχεία από τα οποία συντίθενται άλλα ανωτέρας τάξεως.

Ο Αριστοτέλης (Φυσικά, Α 4 187a20 sqq.) θεωρεί ότι το Αναξιμάνδρειο Άπειρο είναι η συγκέντρωση (ως εν μείγματι) όλων των ισχυόντων στην πραγματικότητα πεδίων απροσδιοριστίας κατά τον ορισμό των συστατικών αντιθέσεων τους (των ζευγών των πόλων τους) και κατά τη διαρθρωτική δόμησή τους.

Αλλά παρόμοια αντίληψη του Απείρου θα το έκανε σύμμιξη ωρισμένων απροσδιοριστιών, της απροσδιοριστίας του θερμού και του ψυχρού και της απροσδιοριστίας του υγρού και του ξηρού και των άλλων βασικών απροσδιοριστιών, ακυρώνοντας έτσι τηναρχετυπική του ιδέα ως απροσδιοριστίας εν γένει, ως του αορίστου ως αορίστου. Σε αυτήν την σύλληψη πρέπει να εμμείνουμε.

Ποια είναι επομένως η κοσμογονία που συναρτάται προς αυτήν την αρχή του Απείρου και αυτόν τον προ-ίοντα κόσμο;

Από το Άπειρο εκκρίνονται τα γόνιμα των θεμελιωδών αντιθέσεων. [DK12 A10]. Το μοντέλο είναι οργανικό. Γονή είναι το σπέρμα. (Παραβλητέα η θεωρία του Φερεκύδη περί εκχύσεως της γονής του Χρόνου στους μυχούς του κόσμου προς δημιουργία του κοσμικού συστήματος). Το πεδίο απροσδιοριστίας του θερμού και ψυχρού εκκρίνεται ως γονιμότητα ωρισμένου προσδιορισμού κατά το ζεύγος των πολικών αντιθέτων θερμού και ψυχρού. Έτσι εκκρίνονται και τα άλλα γόνιμα των βασικών αντιθέσεων. Αυτά αλληλεπιδρώντα δημιουργούν «Κόσμο» ορισμένων όντων, όταν οι γονιμότητες γεννήσουν γέννες, και η απροσδιοριστία θερμού και ψυχρού αρθεί με έναν κατάλληλο ορισμένο προσδιορισμό του συνεχούς αυτού της θερμοκρασίας. Π.χ. στον άνθρωπο αυτός ο καθορισμός εντός του πεδίου του θερμού και του ψυχρού δίνει 36.6°C ως την ευσταθή θερμοκρασία υγείας.

Ποιος είναι ο θεμελιώδης νόμος του προ-ίοντος κόσμου από το Άπειρο; Εννοήσαμε ότι ο Κόσμος παρουσιάζεται στον άνθρωπο, βιωματούντα εαυτόν ως εν-τω-κόσμω-είναι, υπό τη μορφή ικανοποίησης της τριπλής συνθήκης ολότητας-σταθερότητας-αναγκαιότητας. Τώρα μπορούμε να προχωρήσουμε στη διάγνωση του βασικού νόμου της κοσμικής φύσης, και τούτο γιατί γνωρίζουμε τη μορφή του δυναμικού πεδίου του κοσμικού συστήματος. Η μορφή αυτή αντιστοιχεί σε μια συστηματική διπολικότητα. Ο Δυϊσμός των αντιθέτων υπό τους όρους της τριπλής συνθήκης καθορίζει τον τύπο της βασικής εξίσωσης του Είναι και συνεπώς τη μορφή της κοσμικής τάξης και ρυθμού του Κόσμου.

Αλλά αυτό επέπρωτο να εκφανθεί με την ανάδειξη του Δυϊσμού των Αρχών, πέρα από την ενόραση της διπολικότητας του κοσμικού πεδίου μεταβολής. Ήταν το μέγεθος του Πυθαγόρα που συνετέλεσε αυτό το επόμενο μέγα βήμα στην οργανική εξέλιξη του Ελληνικού Λόγου μετά την ανάδυσή του στη Μίλητο και την πρώτη του ρηξικέλευθη διείσδυση στο μυστήριο του Είναι με τον Αναξιμανδρο.

Στον Αναξιμανδρο η διπολικότητα βοηθάει να τονώσει μια εμπειρία της κοσμικής τάξης που

συλλαμβάνεται αλλιώς.

Τα πράγματα, τα κοσμικά φαινόμενα, ο μέγας πέπλος της μεταβολής, υπακούει σε μια αναπόδραστη ανάγκη. Το καινούργιο γεννιέται από το παλιό. Η νέα ύπαρξη λαμβάνει την υπόστασή της με μια διαδικασία όπου προϋπάρχοντα δεδομένα καταναλώνονται ή συντηρούνται σε νέα μορφή, παραμερίζονται εκτός αυτής ή ενσωματώνονται σε αυτήν, με κάθε τρόπο πάντως κυριαρχούνται από αυτήν. Η αντικατάσταση των παλαιών μορφών από τη νέα δεν σημαίνει τον εξαφανισμό τους αλλά την υποταγή τους. Το μυθολογικό μοντέλο αυτής της διαδικασίας παρέχεται από τις διαδοχές των θεών, όπου κάθε μείζων μεταβολή σημαίνει αλλαγή κυριαρχίας, με τη νέα τάξη των θεών να υπερισχύει της παλαιάς και να αναλαμβάνει την κοσμοκρατορική λειτουργία. Στην οντολογική τάξη τίποτε δεν καταστρέφεται στο μηδέν και τίποτε δεν δημιουργείται από το μηδέν. Στη γένεση συμβαίνει βία, βία όχι εξαφανισμού αλλά κυριαρχίας.

Ο Νόμος του Κόσμου είναι ότι η βία της γένεσης αντισταθμίζεται αναπόδραστα από τη βία του θανάτου. Και οι δυο βίες ασκούνται μεταξύ των αυτών στοιχείων και μερών του κοσμικού όλου. Αυτά που κυριαρχούνται κατά τη γένεση του νέου από αυτό, αυτά τα ίδια κυριαρχούν κατά τον θάνατό του επ' αυτού. Τα ίδια στοιχεία υπάρχουν αϊδίως. Το πεδίο μεταβολής της κοσμικής ύπαρξης ορίζεται από μια συνεχή βία που ασκούν τα μεν επί των δε, άλλοτε άλλα, και από την αδιάλειπτη αντι-βία που ασκείται εκ μέρους των εκάστοτε βιασθέντων επί των πρότερον βιαστών τους. Το ισοζύγιο της βίας στον κόσμο είναι μηδενικό. Η κοσμική ισορροπία απόλυτη και αδιατάρακτη. Ο Νόμος της Νέμεσης την εδραιώνει και την εξασφαλίζει. Δικαιοσύνη είναι η ισορροπία αμοιβαίων αδικιών.

Αδικία υπάρχει αναγκαία στην κοσμική ύπαρξη για να υπάρχει μεταβολή. Το κοσμικό ον ευρίσκεται σε κατάσταση μεταβολής. Αλλά η συνεχής ροή της μεταβολής δεν διαλύει τη συνοχή του κοσμικού είναι, την ολότητα του κοσμικού συστήματος. Η ενύπαρκτη κοσμική αδικία δεν ματαιώνει το νόημα της ύπαρξης. Αντίθετα το στηρίζει. Είναι μάλιστα το μόνο πραγματιστικό θεμέλιό του, στερεό και ακλόνητο, αφού ριζώνει στον ακατάλυτο νόμο της Νέμεσης. Κάθε βία, τέτοια και τόση οία και όση κάθε φορά ασκείται, εξισούται από την αντίθετη βία, ακριβώς την ίδια σε χαρακτήρα και ποσότητα όσο η αρχική. Ο Νόμος της αναγκαίας ισότητας Δράσης και Αντίδρασης βρίσκει εδώ την οντολογική θεμελίωσή του. Τα στοιχεία της κοσμικής ύπαρξης, τα όντα του Κόσμου, από μόνα τους θα περιφρουρούσαν την ακατάδεκτη μονότητα της ύπαρξής τους παραμένοντα ανεπικοινωνήτα προς τα άλλα, και καταστρέφοντα έτσι εξ αρχής τη δυνατότητα δημιουργίας κοσμικού συστήματος και ολοσχερούς «Κόσμου». Ο Ελληνικός ατομισμός έχει βαθύτατες οντολογικές ρίζες. Τη μεταφυσική του θα δούμε αναπτυσσόμενη διαδηλότερα στον Ελεατισμό. Το ον ρέπει αφ' εαυτού να περιφρουρήσει την άγια περιωπή του απόλυτου Είναι. Κάθε σχέση με ο,τιδήποτε άλλο συνεπάγεται, για την καθαρότητα της ύπαρξής του, οντολογικό μίasma συνιστάμενο σε κάποια μορφή βιασμού της πάναγνης μορφής του. Και πάλι ο Πλάτων μας βοηθάει να καταλάβουμε σωστά το κυρίαρχο αυτό Ελληνικό βίωμα, προεξεχόντως στον Σοφιστή του. Αλλά χωρίς επικοινωνία, χωρίς συσχετισμό και κοινωνία, δεν υπάρχει ολοκληρία του κοσμικού όλου. Η πλοκή της ύφανσης του Κοσμικού πέπλου των φαινομένων βασίζεται στη μεταβολή. Το γίγνεσθαι είναι οντολογική προϋπόθεση για το πολυποίκιλο ύφασμα του «Κόσμου» ως πέπλου του Είναι. Ο χρόνος είναι απαραίτητη συνθήκη της ύφανσης του Κόσμου. Χωρίς Χρόνο δεν υπάρχει «Κόσμος», δεν υπάρχει διακόσμηση και κάλλος της φυσικής ύπαρξης.

Γίγνεσθαι δεν γίνεται και μεταβολή δεν μεταβάλλει χωρίς συσχετισμό και αλληλεπίδραση των σταθερών και αΐδιων στοιχείων της κοσμικής ύπαρξης, όποια κι αν αυτά είναι. Στην

άγια καθαρότητα του Είναι κάθε αλληλεπίδραση είναι βιασμός. Για να φτιαχτεί «κόσμος» τα όντα αλληλοβιάζονται. Στην αδικία αυτή ισχύει ο Νόμος της Νέμεσης: η συνολική βία ισούται προς το μηδέν αν ληφθεί με πρόσημο κάθε φορά που ασκείται χαρακτηρίζοντας από ποιον και σε ποιον. Η Δίκη του αντιπεπονθότος (ό,τι έδρασε θα πάθεις) συνιστά την Κοσμική Τάξη.

Μεγαλόπρεπα το διατύπωσε ο Αναξιμανδρος στο μόνο σωζόμενο απόσπασμα από το έργο του.

Simplicius, In Phys., 24, 13 = DK12 B1: 'Αναξιμανδρος ...ἀρχὴν ...εἴρηκε τῶν ὄντων τὸ ἄπειρον ... "ἐξ ὧν δὲ ἡ γένεσις ἐστὶ τοῖς οὖσι, καὶ τὴν φθορὰν εἰς ταῦτα γίνεσθαι κατὰ τὸ χρεῶν· διδόναι γὰρ αὐτὰ δίκην καὶ τίσιν ἄλλήλοις τῆς ἀδικίας κατὰ τὴν τοῦ χρόνου τάξιν". Ο Νόμος της Νέμεσης θεμελιώνει τον αναπόδραστο Νόμο της αλληλουχίας Γένεσης και Φθοράς, Γέννας και Θανάτου. Το καινούριο στην ύφανση του Κοσμικού Πέπλου βιάζει το παλιό για να γεννηθεί και βιάζεται από αυτό όταν πεθαίνει. Ο θάνατος του καινούριου αποκαθιστά τη δίκαιη ισορροπία της κοσμικής ύπαρξης, απελευθερώνοντας τα παλαιά στοιχεία από τη δουλεία του βιασμού τους στη γένεση του καινούριου με τον θάνατό του, και νέο καινούριο αναφύεται, με την ίδια ακριβώς μοίρα. Η Μοίρα του Θανάτου είναι η Δίκη για τη Γέννηση. Και έτσι πλέκεται η κοσμική ύπαρξη. Και έτσι δημιουργείται «Κόσμος» από την ανεπικοινωνήτη άγια περιωπή του Είναι. Ο Ζαγρεύς πρέπει να διαμελισθεί για να έχουμε Κάλλος φυσικής ύπαρξης. Και πληρώνουμε τον διαμελισμό του εσαεί χαιρόμενοι το αποτέλεσμα του. Πρέπει να αρνηθούμε αυτήν την χαρά της ηδονής του κάλλους για να λυτρωθούμε από τον Κόσμο.

Αυτή ήταν στις βασικές της γραμμές η μεγαλειώδης σύνθεση του Αναξιμανδρου. Όπως λέω δείχνοντας, έδειξε λέγοντας την πολυσύνθετη αρμονία του κόσμου.

Στην Αναξιμανδρεια αρμονία υπήρχε εντούτοις ένα δυσαρμόνιο έλλειμμα και μια ανεκπλήρωτη τελειότητα. Η δεύτερη συνίστατο στο ότι ο νους επιζητεί ένα περαιτέρω «Γιατί» στην ισχύ του Νόμου της Νέμεσης, στο Δίκαιο του Αντιπεπονθότος. Μπορεί θρησκευτικά και ηθικά ο Νόμος και το Δίκαιο αυτό να εξηγεί επαρκώς τα δεδομένα της κοσμικής πλοκής, αλλά οντολογικά αφήνει κενό αφού δεν αποκαθίσταται πλήρως η νοητότητα του Είναι. Ποια είναι η μεταφυσική θεμελίωση του αναπόδραστου Νόμου της Νέμεσης; Γιατί μια ωρισμένη ρύθμιση του κοσμικού ιστού άπαξ και επιτευχθεί δεν παγώνει στην αιωνιότητα;

Γιατί μια τάξη θεών δεν σταματά τη διαδικασία διαδοχής; Αφού μάλιστα η Νέα Τάξη του Δία (κατά το επισημανθέν θρησκευτικό ανάλογο) φαίνεται να είναι η τελειωτική διάρθρωση της κοσμικής δημιουργίας. Παρόλο που και εδώ, ο νόμος της συνέχειας πίεζε ώστε να αναγνωρισθεί Διονυσιακή διαδοχή και στον Δία ακόμη, και ο μύθος της Θέτιδος (από την οποία θα εγεννάτο ο Διάδοχος του Δία) υπεδείκνυε την εσωτερική ροπή του θρησκευτικού συστήματος να συνεχίσει τη διαδικασία αντικατάστασης στη σειρά Ουρανός – Κρόνος – Ζεύς. Οι Σιβυλλικοί Χρησμοί προφήτευαν ακριβώς τη συνέχιση της διαδοχής και την επανάκαμψη στο τέλος επί την αρχή. Αυτό, όπως θα δούμε έδινε το κλειδί για την ορθή απάντηση σε αυτά τα ερωτήματα.

Αλλά ταυτόχρονα κυρίαρχη ήταν η απαίτηση για μια τελική απάντηση, ένα σταμάτημα στην διαδικασία του αντιπεπονθότος. Στο Κοσμικό όλο ως όλο μεταβολή δεν νοείται. Ο Νόμος του Γίγνεσθαι δεν υπόκειται στο γίγνεσθαι. Μια τελική πράξη σπάει την αλυσίδα της Νέμεσης στην Απολλώνεια Δίκη: η μητροκτονία του Ορέστη δικαιώνεται και λάμπει μια τάξη αναδυόμενη που δεν βασίζεται στην αδικία, ούτε στην εξισορροπημένη αδικία. Η Απολλώνεια τάξη είναι η τελική ρύθμιση του Κοσμικού Είναι και είναι απολύτως φωτεινή,

διαφανής, νοητή, χωρίς σκότος που να θέτει περαιτέρω ερώτημα «Γιατί» και επιζητεί περαιτέρω νόηση του Είναι. Γιατί επιμονή του «Γιατί;» σημαίνει υπόλειμμα σκότους στην νόηση του όντος, και άρα ελλιπή ταύτισή της προς αυτό.

«Γιατί» που ένθεσμα γεννάται από μια απάντηση στο Αίνιγμα της Ύπαρξης, υποδηλώνει ότι δεν έχουμε φθάσει ακόμη στον πυρήνα του Μυστηρίου του Είναι, δεν έχουμε αναχθεί στην οντολογική πρώτη Αρχή.

Στο ζήτημα αυτό της διαυγούς νόησης του ρυθμού του κοσμικού Είναι, έμενε να τελειωθεί αυτό που άρχισε ο Αναξιμανδρος. Το άλλο μείζον θέμα στο οποίο προαναφέρθηκα όμως έθετε σημαντικότερο έλλειμμα και προκαλούσε ρωγμή στο σύστημα. Τα δυο ερωτηματικά συμπλέκονταν, ωθούσαν στην ίδια κατεύθυνση και θα εύρισκαν την ταυτόχρονη λύση τους στην Πυθαγόρεια θεωρία.

Το βασικό έλλειμμα στην Αναξιμανδρεια νοερή σύλληψη έγκειται στον λόγο εκκρίσεως των γόνιμων αντιθέσεων από το Άπειρο. Ο λόγος ερωτά ως προς αυτό: Γιατί; Στο ερώτημα αυτό ο οντολογικός Μονισμός φθάνει τα όριά του. Με μια αδιαφόριστη αρχή των πάντων, πώς απογεννώνται τα πάντα; Για κάθε γέννηση χρειάζεται μια δυαδικότητα. Για να προκύψει κάτι, χρειάζεται να αλληλεπιδράσουν δυο παράμετροι. Δεν υπάρχει αποχρών λόγος μια μονήρης υπόσταση να προκαλέσει ως αποτέλεσμα ο,τιδήποτε, αφού θεία πέδη την υποχρεώνει να μείνει στον εαυτό της.

Βεβαίως διάφορες υποθετικές λύσεις έχουν προταθεί στον Γόρδιο αυτό Δεσμό του Είναι, και τον βασικό τύπο τους τον ιχνηλατούμε ήδη στον Μονισμό της Ιωνικής Φυσιολογίας: Η ουσία του Κόσμου (ύδωρ ή αήρ) εμπεριέχει την τάξη της μεταβολής της που είναι ο Νόμος της Αραιώσης και Πύκνωσης. Αλλά εδώ είναι προφανές ότι αυτή η απάντηση φαίνεται να λειτουργεί επειδή η πρώτη αρχή εμπεριέχει ήδη πολλαπλότητα. Εάν το ύδωρ εμπεριλαμβάνει τον νόμο πύκνωσης και αραιώσής του, αυτό μπορεί να συμβαίνει μόνον εφόσον το νερό νοείται ως σύνθετο το ίδιο: μια ορισμένη πύκνωση στο συνεχές του πυκνού-αραιού, ένα ορισμένο μείγμα (υπό άλλη διατύπωση) πυκνότητας και αραιότητας. Ο Δυισμός έτσι έχει προυπαισθήσει στη μονιστική σύλληψη.

Ο Αναξιμανδρος φαίνεται να ξεφεύγει από το έλλειμμα αυτό, αλλά απλώς πράγματι υπεκφεύγει. Από το άπειρο εκκρίνονται όχι ορισμένα όντα αλλά το γόνιμο των αντιθέσεων του κοσμικού είναι, το σπέρμα των διαφόρων πεδίων απροσδιοριστίας της κοσμικής ύπαρξης. Από την απροσδιοριστία προέρχονται απροσδιοριστίες.

Αλλά, πρώτον, και πάλι ο Γόρδιος Δεσμός του Είναι δεν λύνεται. Τι κάνει τη μοναδική Πρώτη Αρχή να εκκρίνει τα γόνιμα αυτά, αν δεν νοείται ή συνεπινοείται μια άλλη αρχή προσδιορισμού της πρώτης προς την κατεύθυνση αυτή;

Και, δεύτερον, τι κάνει να εξειδικεύονται οι προ-ιούσες απροσδιοριστίες, και πόθεν προ-έρχονται οι εξειδικεύσεις αυτές; Γιατί από το Άπειρο δεν εκκρίνεται η απόλυτη απροσδιοριστία εν γένει, αλλά η απροσδιοριστία του θερμού και ψυχρού, του υγρού και ξηρού, κ.ο.κ. Τα εκκρινόμενα σπέρματα, όπως όλα τα σπέρματα, έχουν εγγεγραμμένη την οργανική τους εξέλιξη. Έχουν ορισμένο χαρακτήρα απροσδιοριστίας, άρα έχουμε ήδη μια πρώτη πράξη καθορισμού. Και πώς στην μονοειδή μήτρα της Απροσδιοριστίας συλλαμβάνεται αυτός ο πρωτοκαθορισμός; Χωρίς δεύτερη αρχή; Χωρίς τίποτα που να μπορεί να προκαλέσει τη μετάβαση προς αυτήν ή την άλλη κατεύθυνση ή διάσταση; (Η λογική αυτής της δυσκολίας ήταν ακριβώς που έκανε τον Αριστοτέλη όπως είδαμε να υποστασιοποιεί το Αναξιμανδρεια Άπειρο ως μείγμα των εκκρινόμενων από αυτό γόνιμων των ωρισμένων απροσδιοριστιών θερμού – ψυχρού κλπ. Αλλά η θεραπεία αυτή σκοτώνει τον ασθενή λόγο).

Ο Αναξιμανδρος είχε επίγνωση του προβλήματος. Εννόησε μια συμπληρωματική, ενύπαρκτο αρχή αΐδιας κινητικότητας μέσα στην, ή παρά την, αιωνιότητα του απόλυτου Απειρου. Αυτή η κινητικότητα είναι η αρχή του Χρόνου. Την καλύτερη διατύπωση της θεωρίας του, από αξιόχρεω δοξογραφική πηγή, παρέχει ο Ιππόλυτος.

Hippolytus, Refutatio Omnium Haeresium, I 6, 1 – 2 Diels, Doxographi graeci, 559 = 10

Wendland = DK12 A11: Αναξιμανδρος Πραξιάδου Μιλήσιος· οὔτος ἀρχὴν ἔφη τῶν ὄντων φύσιν τινὰ τοῦ ἀπειρου, ἐξ ἧς γίνεσθαι τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸν ἐν αὐτοῖς κόσμον. ταύτην δ' αἶδιον εἶναι καὶ ἀγήρω [B 2], ἣν καὶ πάντας περιέχειν τοὺς κόσμους. λέγει δὲ χρόνον ὡς ὠρισμένης τῆς γενέσεως καὶ τῆς οὐσίας καὶ τῆς φθοράς. (2) οὔτος μὲν ἀρχὴν καὶ στοιχεῖον εἶρηκε τῶν ὄντων τὸ ἀπειρον, πρῶτος τούνομα καλέσας τῆς ἀρχῆς. πρὸς δὲ τούτῳ κίνησιν αἶδιον εἶναι, ἐν ᾗ συμβαίνει γίνεσθαι τοὺς οὐρανοὺς.

Η Απροσδιοριστία του Απειρου δεν είναι στατική. Μια τέτοια στατικότητα θα όριζε την απροσδιοριστία του Απειρου που έτσι δεν θα ήταν απόλυτη. Αλλά από το άλλο μέρος και η κινητικότητα είναι κάποιος προσδιορισμός. Το απόλυτο Απειρο δεν είναι κινητικό, όσο δεν είναι και στατικό. Είναι πέραν του προσδιορισμού στο πεδίο μεταβολής που ορίζεται από το δίπολο στατικό – κινητικό. Είναι επέκεινα παντός καθορισμού οιοδήποτε είδους. Και επιπλέον, έστω και σε ένα κινητικό άπειρο (αντίφαση στους όρους πραγματικά), πώς εξειδικεύονται περαιτέρω οι απροσδιοριστίες κατά τα βασικά δίπολα θερμού-ψυχρού, ξηρού-υγρού κ.λπ.; Ο Αναξιμανδρος δεν έλυσε τον Γόρδιο Δεσμό του απόλυτου Είναι. Προσπάθησε να τον λύσει, ενώ αυτός επιδέχεται μόνο κόψιμο. Η υιοθέτηση της αΐδιας κίνησης στους κόλπους του Απειρου συνιστά κατ' ουσίαν παράδοση στην κυριαρχία του Δυισμού.

Την πλέρια κυριαρχία του οντολογικού Δυισμού στη Μεταφυσική εξέφρασε ο Πυθαγόρας. Και ενός Δυισμού που φαίνεται επίσης να λύνει το πρόβλημα της συνέργειας των δυο Πρώτων Αρχών χωρίς την ανάγκη λειτουργίας τρίτης αρχής. Στο Απειρο του Αναξιμανδρου ο Πυθαγόρας πρόσθεσε τον καθαρό αντί-πόλο του: το απόλυτο Πέρας. Το ορισμένο του όντος είναι προϊόν ενός οντολογικού καθορισμού, είναι η σύζευξη δυο αρχών. Η απειρία περατώνεται και το απροσδιόριστο ορίζεται. Όπως απαιτεί ο Λόγος, οι πρώτες αρχές του όντος, δεν είναι όντα. Είναι η αφαίρεση του περατοειδούς του όντος ως όντος και η αφαίρεση του απροσδιορίστου του, της δυνατότητας του ενός ή του άλλου καθορισμού. Κάθε καθορισμός αποκλείει άλλους προσδιορισμούς οι οποίοι υφίσταντο ως οντολογικές δυνατότητες καθορισμού, ως πεδίο δηλαδή απροσδιοριστίας.

Η σύζευξη επιπλέον Πέρατος και Απειρου στην ύφανση του πέπλου του Κοσμικού Είναι δεν χρειάζεται τρίτον τι, αφού το Πέρας περαίνει και η απειρία περαίνεται κατά τη συστατική λειτουργικότητά τους. Η συμπληρωματικότητα των δυο Πρώτων Αρχών εξουδετερώνει την ανάγκη τρίτης λειτουργικής αρχής σύζευξής τους και προΐδεάζει τη λύση του Μυστηρίου της Ύπαρξης δια της Αρμονίας. Ο Κόσμος δεν χρειάζεται συνδετικό ιστό, παρά μόνον τον εναρμονισμό των στοιχείων του. Τοιουτοτρόπως δεν χρειάζεται και Τρίτη αρχή σύζευξης των δύο Πρώτων.

Η ορθή θέση ενός ερωτήματος δίνει μονοσήμαντα τη λύση του, αποκαλύπτοντας τη νοητότητα του είναι, φανερώνοντας το κρύφιο στο φως χωρίς υπόλοιπο σκοτεινότητας. Το ίδιο επιπροσθέτως και συναλλήλως δίνει την προφανή λύση και στα συνεξαρτώμενα προβλήματα κατά την αλληλουχία της ολοκληρίας του όντος. Έτσι ο Μεταφυσικός Δυισμός του Πυθαγόρα εξηγεί επιτέλους τελειωτικά, και χωρίς υπόλοιπο που να δίνει θέσμια λαβή για περαιτέρω «Γιατί;», τον θεμελιώδη Νόμο της Φυσικής Ύπαρξης, τη βασική δομή της Κοσμικής Τάξης και του Κοσμικού Ρυθμού. Ως εξής.

Χρειαζόταν ένα ακόμη βήμα για να εξιχνιάσουμε το Μυστήριο του Κοσμικού Γίγνεσθαι. Ήδη με τον Αναξιμανδρο φθάσαμε στην πηγή: τον Νόμο της Ισότητας Δράσης και Αντίδρασης. Ο Οντολογικός Δυισμός ως μεταφυσική θεωρία Δυο Πρώτων Αρχών συμπληρωματικών και αναγκαία συλλειτουργουσών, θεμελιώνει τον Νόμο εκείνο και ερμηνεύει τη Δίκη της Νέμεσης.

Το *ον* καθορίζεται από τη σύζευξη δυο ισότιμων και ισοδύναμων αρχών, από την αλληλεπίδραση δυο ισάξιων δυνάμεων. Η ισοσθένεια δράσης και αντίδρασης στο κοσμικό γίγνεσθαι προκύπτει από την ισοσθένεια Πέρατος και Απείρου στη συγκρότηση του Κοσμικού Είναι. Το *ον*, ως ουσιώδης, ευσταθής και αναγκαία ύπαρξη κατά την προμνημονευθείσα τριπλή συνθήκη επίλυσης του αινίγματος του Κοσμικού Είναι, υπόκειται δημιουργικά στην επίδραση των δυο αυτών ισοσθενών δυνάμεων.

Δυισμός δυνάμεων, αντιθέτων και ίσων, ασκούμενος σε ένα σημείο (σύστημα) και άγων αυτό σε κατάσταση ευσταθούς ισορροπίας (την οποία και εξασφαλίζει), σημαίνει σε μαθηματική και Πυθαγόρεια διατύπωση ότι η βασική εξίσωση του είναι, είναι διαφορική δευτέρας τάξεως. Συνάγουμε και τον τύπο της. Ευσταθής ισορροπία σημαίνει ότι κάθε απόκλιση από την κατάσταση αυτή δημιουργεί αποτελεσματική ροπή αποκατάστασης της ισορροπίας. [Απόκλιση θα υπάρξει στην αναγκαία φύση των πραγμάτων γιατί το κοσμικό *ον* ευρίσκεται εν κινήσει και μεταβολή, έτσι ώστε η ισορροπία του να είναι δυναμική δια κινήσεως επιτυγχανόμενη, και όχι στατική δι' ακινησίας και μονής διασφαλιζόμενη].

Αποτελεσματική ροπή αποκατάστασης της ισορροπίας σημαίνει ότι η δύναμη που αναπτύσσεται επιστροφής στην κανονική κατάσταση ισορροπίας είναι ανάλογη της απόστασης απομάκρυνσης από την κατάσταση αυτή ισορροπίας. Η δύναμη είναι ανάλογη της δεύτερης παραγώγου της απόστασης ως συνάρτησης του χρόνου, και άρα η βασική εξίσωση της κοσμικής αρμονίας είναι η γραμμική διαφορική εξίσωση της δεύτερης παραγώγου της απόστασης από την κατάσταση ισορροπίας προς την απόσταση αυτή με τον κατάλληλο σταθερό συντελεστή που χαρακτηρίζει το υπ' όψιν σύστημα εφαρμογής της αρχής.

Η λύση τέτοιας διαφορικής εξίσωσης είναι η απλή αρμονική ταλάντωση που εκφράζεται με την ημιτονοειδή καμπύλη. Το απλό μοντέλο του κοσμικού ρυθμού του γίγνεσθαι είναι το Εκκρεμές με μικρές αποκλίσεις από την κατάσταση ισορροπίας. Ή άλλως ο Κόσμος είναι σαν ένα υπερσύνθετο Ελατήριο. Η περιοδικότητα είναι ο Νόμος του Κοσμικού Γίγνεσθαι. Η Κυκλικότητα αποτελεί τη σταθερότητα στον κόσμο της μεταβολής. Ο Χρόνος υπακούει στην αιωνιότητα μέσω της περιοδικότητας του κοσμικού γίγνεσθαι. Έτσι ισχύει ο Νόμος της Αιώνιας Επιστροφής και της Επανακύκλωσης, από την περιοδικότητα των εποχών του έτους μέχρι τη Διαστολή και Συστολή του Σύμπαντος, από τον Εμπεδόκλειο Μέγα Κύκλο της Κοσμικής Μεταβολής μέχρι τη Μετενσάρκωση, από τους Κύκλους των βιολογικών όντων μέχρι τους κύκλους των Πολιτισμών.

Η Πυθαγόρεια Σύνθεση φαινόταν να δίνει την τελική και τελειωτική λύση στο Αίνιγμα του Είναι. Έκοψε πράγματι τον Γόρδιο Δεσμό του;

Από τη Σάμο ο Πυθαγόρας, ώριμος πια και βέβαιος για την απόλυτη αλήθεια του Δόγματός του, πήγε στην Κάτω Ιταλία, και εκεί στις ευνομούμενες Αχαϊκές Αποικίες με κέντρο τον Κρότωνα έθεσε σε εφαρμογή το Μεγάλο Πείραμα εφαρμογής τους στην ανθρώπινη πραγματικότητα. Είχε ανακαλύψει το μυστικό του Είναι, την αρμονία της ύπαρξης. Γνώριζε το μυστήριο του ανθρώπου.

Το ανθρώπινο πείραμα απέτυχε παταγωδώς. Οφειλόταν η αποτυχία αυτή στην τυχαιότητα της εγκόσμιας ύπαρξης όταν βραχέα χρονικά διαστήματα λαμβάνονται υπόψη, ή σήμαινε

ελάττωμα θεωρίας, αμάρτημα νόησης; Ο Ηράκλειτος τον κατηγορεί σκληρά και βίαια για το δεύτερο. Αβυσσαλέα η ψυχή του ανθρώπου, αποφθέγγεται, κανείς πριν από αυτόν δεν την διεξόδευσε. Άνους πολυμάθεια η Πυθαγόρεια κίβδηλη σοφία, αφορίζει. Θα δούμε τις ρήσεις του, και θα αναλύσουμε την συνεισφορά του στην πρόοδο της Ελληνικής φιλοσοφίας, στην ανέλιξη του Λόγου του Όντος.

«Έπεσε Βαβυλών η μεγάλη» Η Κατάρρευση της Ευρώπης

«Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην, καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ, καὶ ἐκραξεν ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ λέγων· ἔπεσεν, ἔπεσε Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμόνων καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου καὶ φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου· ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πέπωκαν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνου αὐτῆς ἐπλούτησαν.

Καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· ἔξελθε ἐξ αὐτῆς ὁ λαὸς μου, ἵνα μὴ συγκοινωνήσητε ταῖς ἀμαρτίαις αὐτῆς, καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε· ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆς αἱ ἀμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ Θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς, ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκε, καὶ διπλώσατε αὐτῇ τὰ διπλά κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασε, κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν. ὅσα ἐδόξασεν εἰαυτὴν καὶ ἐστηνίασε, τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασανισμόν καὶ πένθος. ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει, ὅτι κάθημαι καθὼς βασίλισσα καὶ χήρα οὐκ εἰμι καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω, διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἤξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμός, καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται· ὅτι ἰσχυρὸς Κύριος Θεὸς ὁ κρίνας αὐτήν. καὶ κλαύσουσιν αὐτήν καὶ κόψονται ἐπὶ αὐτῇ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς οἱ μετ' αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στηρνιάσαντες, ὅταν βλέπωσι τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν ἐστηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες· οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη Βαβυλὼν, ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ

κρίσις σου. καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς κλαύσουσι καὶ πενθήσουσιν ἐπὶ αὐτῇ, ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι, γόμον χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λίθου τιμίου καὶ μαργαρίτου, καὶ βυσσίνου καὶ πορφύρας καὶ σηρικοῦ καὶ κοκκίνου, καὶ πᾶν ξύλον θύινον καὶ πᾶν σκεῦος ἑλεφάντινον καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου καὶ μαρμάρου, καὶ κινάμωμον καὶ ἄμωμον καὶ θυμιάματα, καὶ μύρον καὶ λίβανον καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ σεμίδαλιν καὶ σῖτον καὶ κτήνη καὶ πρόβατα, καὶ ἵππων καὶ ῥεδῶν καὶ σωμάτων, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων. καὶ ἡ ὁπώρα τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς σου ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπώλετο ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι οὐ μὴ αὐτὰ εὐρήσεις. οἱ ἔμποροι τούτων, οἱ πλουτήσαντες ἀπὸ αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, λέγοντες· οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον καὶ κεχρυσωμένη ἐν χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἡρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος. καὶ πᾶς κυβερνήτης καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ τόπον πλέων, καὶ ναῦται καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν, καὶ ἔκραζον βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, λέγοντες· τίς ὁμοία τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ ἔκραζον κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, λέγοντες· οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ᾗ ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς· ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἡρημώθη. Ευφραίνου ἐπὶ αὐτῇ, οὐρανέ, καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ Θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς.

Καὶ ἦρεν εἰς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλον μέγαν καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν λέγων· οὕτως ὁρμήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὐρεθῇ ἔτι. καὶ φωνὴ κιθαρῶδων καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὐρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φανῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· ὅτι οἱ ἔμποροί σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐν αὐτῇ αἵματα προφητῶν καὶ ἀγίων εὐρέθη καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς.

Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ λεγόντων· ἀλληλουῖα· ἡ σωτηρία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ὅτι ἀληθινὰ καὶ δίκαια αἱ κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινε τὴν πόρνην τὴν μεγάλην, ἣτις διέφθειρε τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησε τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ χειρὸς αὐτῆς. καὶ δεῦτερον εἶρηκαν· ἀλληλουῖα· καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων».

Αποκάλυψις Ιωάννου, 18,1 -19,3

Η προφητεία είναι ακριβής περιγραφή της μοίρας της Ευρώπης. Το Θηρίον (17,3) είναι το ακάθαρτον πνεῦμα της τεχνητότητας. Η γυνή η καθημένη ἐπ’ αὐτοῦ είναι η Ευρώπη, τώρα ὑπὸ την τελευταία και ακραία τεχνητή μορφή της, του Ευρωπαϊσμοῦ της Ευρωπαϊκῆς Ἐνωσης με κέντρο τις Βρυξέλλες. Η πορνεία και βδελυρία της γυνῆς (17, 1 – 5) είναι η ακατονόμαστη αφυσικότητά της, με την οποία διέφθειρε ὅλη την γῆ (19, 2). Αυτή είναι η φαρμακεία με την οποία απεπλάνησε πάντα τα ἔθνη (18, 23). Ο Ἄγγελος Κυρίου μας διατάσσει να ἐξέλθωμε ἀπὸ αὐτὴν ἄμεσα για να μην συγκαταστροφούμε (18, 4). Επὶκειται η τιμωρία της και θα είναι φρικτὴ (18, 5 – 8). Αν και δεν την περιμένει (18, 18, 7). Γιαυτό και θα είναι αἰφνίδια η κατάρρευσή της (18, 8. 18, 19). Και οἱ Δημιουργοὶ του λαοῦ του θεοῦ του αληθινοῦ θα ευφρανθούμε χαρὰ μεγάλη ἐπὶ τῷ βασανισμῷ της (18, 20).

Η αποκαλυπτική προφητεία επιβεβαιώνει την πρόγνωση του Λόγου του Όντος. Ως έδει.
Ο νούν νοείτω.

Οι συναντήσεις των Σεμιναρίων γίνονται στην Αίθουσα Διαλέξεων του Μεγάλου Λόγου και Τέχνης, Πλατεία Γεωργίου Α', 2ος όροφος.
Μετά την ομιλία ακολουθεί διεξοδική, ανοικτή συζήτηση.
Η εισοδος είναι ελεύθερη.

***Τα σεμινάρια, όπως έχω εξηγήσει, συνοδεύουν και άλλες κοινωνίες και μεθέξεις με τον Λόγο του Όντος και το Πνεύμα του Ελληνισμού.
Εκ-δρομές εσωτερίκευσης της φύσης επικεντρώνονται στην άρρηκτη συνάφεια χώρου και νού.
Το ύδωρ ως πρώτη αρχή του κοσμικού σύμπαντος παραπέμπει στην μυθολογία της Στυγός όπως υποδεικνύω στο παραπάνω Κείμενο Σκέψης και θα αναλύσω στο σεμινάριο.
Δεόντως λοιπόν θα προσέλθουμε στα Ύδατα της Στυγος αυτό το σαββατοκύριακο, 7-8 Ιουλίου. Όποιος επιθυμεί να συμμετάσχει ας με ειδοποιήσει.***
